

Z wokandy: Nadzór nad finansami biblioteki nie należy do wójta

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport

Opublikowano: sobota, 18, kwiecień 2026 10:28

Piotr Majoch

Odsłony: 52

WSA: Wójt nie sprawuje zwierzchności nad gospodarką finansową samorządowej biblioteki. Sugerujące to zapisy w statutach są nieważne.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Kielcach rozpatrzył skargę na uchwałę przyjętą przez radę jednej z gmin. Akt ten dotyczył nadania statutu oraz imienia gminnej bibliotece publicznej i został podjęty na podstawie przepisów ustawy o samorządzie gminnym (u.s.g.), ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (u.d.k.) oraz ustawy o bibliotekach (u.o.b.). Art. 11 ust. 3 ostatniej z wymienionych ustaw informuje o niezbędnych elementach statutu, wśród których ustawodawca wyszczególnił m.in. informację o organach biblioteki i jej organizacji, jak również o źródłach finansowania działalności placówki.

Podstawa prawna niezbędna dla statutu

Zastrzeżenia prokuratora, który wniósł skargę na przytoczoną uchwałę, wzbudziła kwestia nadzoru nad działalnością biblioteki. W świetle uchwalonego statutu, kompetencje nadzorcze w zakresie jej gospodarki finansowej miał sprawować wójt. Jako organ wykonawczy gminy miał odpowiadać również za sprawy dotyczące bieżącej organizacji i funkcjonowania placówki.

Prokurator odniósł się w tym miejscu do fundamentalnej zasady dotyczącej funkcjonowania organów jednostek samorządu terytorialnego, jaką jest obowiązek działania tylko na podstawie i w granicach prawa. Przenosząc to na grunt opisywanej sprawy, zapisy statutu i określane w nich kompetencje poszczególnych organów musiały wynikać z jasnej podstawy prawnej. W tym przypadku takiej podstawy zabrakło. Skarżący uzasadnił, że żaden z przepisów u.d.k. ani u.o.b. nie przyznaje organowi wykonawczemu jednostki samorządu terytorialnego kompetencji nadzorczych wobec biblioteki, która posiada osobowość prawną.

Osobowość prawna wyklucza pełny nadzór wójta

Kwestia osobowości prawnej miała w tej sprawie istotne znaczenie. Jak przedstawił prokurator, biblioteka nabywa ją z chwilą wpisu do rejestru prowadzonego przez organizatora, zgodnie z art. 14 ust. 1 u.d.k. Staje się podmiotem prawa odrębnym w stosunku do gminy. Dysponuje własnym majątkiem, środkami trwałymi, przychodami i kosztami, a także samodzielnie występuje w obrocie prawnym. Nie pozostaje w tym zakresie zależna od organizatora. Co za tym idzie - nie ma podstaw do utożsamiania bibliotek z wieloma innymi jednostkami organizacyjnymi samorządu i stosowania wobec nich przepisów ustaw ustrojowych (jak np. u.s.g.).

Rozpoznający sprawę WSA przyznał rację skarżącemu. W uzasadnieniu wyroku, na mocy którego stwierdzono nieważność zaskarżonych przepisów statutu, przypomniał o podziale kompetencji w obszarze jednostek kultury. Zgodnie z art. 17 u.d.k. zarządzanie instytucją kultury oraz reprezentowanie jej na zewnątrz należy do dyrektora instytucji. Gminną bibliotekę należy zatem traktować nie jako jednostkę organizacyjną, lecz - zgodnie z celem jej zorganizowania - jako instytucję kultury opierającą się przede wszystkim na przepisach dotyczących jej bezpośrednio. Sąd stanowczo stwierdził, że wójt nie jest bezpośrednim przełożonym dyrektora biblioteki, a zagadnienia obejmujące nadzór nad instytucją kultury nie wchodzą w zakres zagadnień, jakie organ wykonawczy ma uszczególnić.

Wyrok jasno tłumaczy odrębności związane z funkcjonowaniem instytucji kultury, przypominając zarazem jedną z podstawowych zasad funkcjonowania samorządu - zakazu stanowienia przepisów

Z wokandy: Nadzór nad finansami biblioteki nie należy do wójta

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport

Opublikowano: sobota, 18, kwiecień 2026 10:28

Piotr Majoch

Odsłony: 52

pozbawionych podstawy prawnej. Sądy administracyjne traktują tego typu zapisy w statutach jako przykłady istotnych naruszeń prawa, a to prowadzi do stwierdzania ich nieważności. W praktyce oznacza to konieczność zachowania szczególnej ostrożności przy formułowaniu statutów instytucji kultury.

Wyrok WSA w Kielcach z 26 marca 2026 r. (sygn. II SA/Ke 30/26) - orzeczenie nieprawomocne

Źródło: [CBOSA](#)